

Näringsdepartementet

Remissvar SOU 2020:62, En samlad djurhälsoreglering, dnr N 2020/02751

Sveriges Biodlares Riksförbund, SBR, ställer sig positiva till stora delar av förslaget. Vi vill i vårt yttrande visa på några punkter, där särskild uppmärksamhet krävs.

Det är viktigt att vara medveten om hur svensk biodling ser ut, för att skapa en lagstiftning som stöder näringen.

Samtidigt är det angeläget att modernisera bishälsofrågorna. Det är ytterst viktigt att utformningen av de föreskrifter som Jordbruksverket utifrån förslaget ges bemyndigande att utfärda, tas fram tillsammans med representanter för Sveriges båda biodlingsorganisationer.

Svensk Biodling

I Sverige finns ca 175 000 bisamhällen. Av de organiserade biodlarna återfinns ca 16 000 inom SBR och ca 300 i Biodlingsföretagarna, varav många av dessa också är dubbelorganiserade i SBR. Utöver detta kan det uppskattningsvis finnas ca 3 000 som är oorganiserade. Inom SBR har den genomsnittliga medlemmen 9 bisamhällen och ett syfte med sin biodling är för många, ett intresse för miljö, klimat och hälsa. Samtidigt har vi knappt 3 000 medlemmar som bedriver sin biodling inom ett företag. Vi har således en stor bredd och täcker med våra distrikt och lokalföreningar hela Sveriges geografiska yta, där det bedrivs biodling.

Av de oorganiserade biodlarna har många en bakgrund utom Sverige, vilket torde kräva särskilda informationsinsatser vid ikraftträdandet av en ny reglering. Där kan förbundet, med vår lokalkännedom, erbjuda oss att vara behjälpliga.

Huvuddelen av svenska bisamhällen ägs och sköts av människor som inte har biodling som sin huvudsyssla, utan som ren hobby. Endast ca 17% av biodlarna bedriver sin biodling i företagsform. Många av Sveriges biodlare betecknar invånarna i sina kupor, mer som sällskapsdjur än som produktionsenheter.

Samtidigt står dessa biodlare för ca 1/3 av Sveriges bisamhällen, ofta placerade i egna trädgårdar, där pollineringen av trädgårdar och tätortsnära växter sker. För dessa biodlare är det viktigt att biodlingen inte blir för formaliserad.

Sveriges biodlare utför ekosystemtjänster, som uppgår till ca en miljard årligen. Den består av dels honung och andra produkter från bisamhället samt till ca 2/3 genom pollinering av såväl grödor inom lantbruket, som inom landets alla privata bär och fruktträdgårdar.

Avgifter

Förhållandena skiljer sig starkt mellan en modern stor grsigård och en ”trädgårdsbiodlare”. SBR motsätter sig alla former av avgifter eller andra kostnader som kan drabba biodlare genom den föreslagna regleringen. Det får inte införas någon registeravgift, avgift för kontroll av bisamhälle eller annat som tidigare varit kostnadsfritt eller någon ny skyldighet där kostnader för biodlaren uppstår. För den kommersielle aktören kan ökade kostnader täckas av ett höjt pris på produkterna. För alla de biodlare som inte har något ekonomiskt incitament, med sin hobby, innebär införande av nya avgifter enbart ökade kostnader. Dessa kommer att likna avgifter, som ibland diskuteras när det gäller innehav av katter eller hundar. Det finns naturligtvis ett historiskt kunskapsarv, där samhället länge värnat om biodlare och stöttat dessa, istället för att lägga på kostnader. Binas ekosystemtjänster är ovärderliga för samhället.

Biregister

Frågan om skyldigheten för biodlare att registrera uppställningsplats för bisamhälle förtjänar ett särskilt förtydligande. Det primära syftet att bisamhällen ska vara registrerade är att vid utbrott av smittsam sjukdom, behöver deras plats vara kända. Det bör i regleringen finnas möjlighet att en myndighetsrepresentant/bitillsynsman registrerar en geografisk plats, där en oregistrerad bigård påträffas. En sanktionsavgift garanterar inte att ägaren registrerar bigården, vilket ju är det huvudsakliga syftet. Vid okänd ägare finns ju heller ingen person eller organisation att förelägga ett vite eller sanktionsavgift mot.

Vildbin och övergivna samhällen

Förslaget innehåller inga regleringar om hur förvildade bin (*apis mellifera*) ska hanteras, vare sig sådana som svärmat, etablerat ett samhälle eller hanteringen av övergivna bisamhällen. Det är rimligt att frågan på något sätt hanteras inom förslaget.

Förslaget

6.2.4 Ansvaret för bihälsa

Förslag: Systemet med bitillsynsmän avskaffas och ansvaret för bihälsa fördelas på samma sätt som djurhälsoansvaret i fråga om andra hållna landlevande djur.

SBR tillstyrker förslaget

Se nedan

Organisationen för bihälsa.

Vi tillstyrker utredningens förslag.

Men har nedan följande påpekanden:

- Förslaget får inte innebära försämring för biodlarnas tillgång till tillsyn/besiktningar. Det går inte att slimma organisationen, där väntetiden blir längre än 7 dagar för en enskild biodlare. Detta skall inte förväxlas med genomsnittlig väntetid.
- Många har sin biodling som fritidssysselsättning, och ibland på en plats där man inte har sin ordinarie bostad. Idag kan ofta besiktningar genomföras på kvälls- eller helgtid. Den servicen måste finnas kvar. Tillsynen får inte begränsas till klockan 8 - 16 vardagar.
- Det får inte fattas beslut som innebär att besiktningar av bisamhällen som ligger inom restriktionszoner beläggs med någon form av avgift eller kostnad för biägaren. Kostnaden måste som idag falla på Jordbruksverket.
- Dagens tillsynsmän har ofta en viktig roll att förmedla kunskap om bihälsa till landets biägare, ofta genom de grund- och fortsättningskurser som sker ute i landet. Kunskapsöverföring sker också i de regelbundna föreningsmöten som lokalföreningar och distrikt genomför. Det idag oavlönade förebyggande och utbildande arbetet, som tillsynsmännen bidrar med på lokal nivå, måste på något sätt säkerställas. Det måste ges uppdrag till kommande "tillsynsmän" att årligen delta i föreningsaktiviteter på kvällstid, för utbildning av biodlare. Detta kan antingen ske som inbjuden till lokala föreningar eller att man själva bjuder in.

Ersättningar för förintade bisamhällen

SBR önskar att det ges uppdrag till Jordbruksverket att omgående, utifrån samverkan med bildningsorganisationerna, föreslå ett nytt ersättningsystem för förintade bisamhällen och kupmaterial.

Utbildning eller kompetenskrav

Utredningen fastlägger inga nivåer, utan föreslår ett bemyndigande till Jordbruksverket att meddela bestämmelser.

SBR vitsordar ett sådant förslag om det går att nå enighet med näringen. Kompetensnivån bör omfatta både ett djurskyddsperspektiv och ett djurhälsoperspektiv. Det bör också vara nivå- och riskbaserat, så att mer omfattande biodling innebär krav på högre kompetens.

Registrering och register.

SBR tillstyrker förslaget att Jordbruksverket blir registerhållare över uppställda bisamhällen.

Nedanstående påpekanden bör beaktas:

- Registrering måste vara användarvänligt. Naturligtvis bör normalrutinen handla om ett digitalt anmälningssätt. Men det måste också finnas möjlighet att sköta noteringar på analogt sätt. Detta register måste vara så användarvänligt att det inte upplevs som ett hinder eller besvärligt att göra anmälningar i.
- Utredningen ser inget behov av att skydda biodlarnas inlämnade uppgifter om uppställningsplats. Man hänvisar till att reglerna inte förändras mot dagens i förhållande till utlämnande av uppgifter, ex plats för uppställning av bikupa. Det är en relativ sanning. Ytterst få länsstyrelser har lämnat ut uppgifter, utan vägrat och hänvisat till sekretess. Dagens regler innehåller inga påföljder vid underlåtenhet att anmäla uppställningsplatser, vilket resulterat i att anmälda uppställningsplatser är otillräcklig, i vissa län runt 50%. Med sanktioner för underlåtenhet att anmäla, kommer huvuddelen av bisamhällena att bli registrerade. Det finns en uttalad oro hos biodlare att detta ska innebära fler stölder av bisamhällen. Varje år sker stölder av bisamhällen, vissa år över 100 samhällen. SBR förordar att uppgiften om bisamhällens uppställningsplats skyddas av någon form av sekretess.

Journalföring

SBR motsätter sig primärt kravet på Journalföring beträffande bisamhällen.

Nedanstående påpekanden bör beaktas:

- Vår uppfattning är att det räcker med att uppställningsplatser är anmälda. Dessutom ska det hos varje biodlare finnas förteckning om, när, hur och vart bisamhällen eller delar av bisamhällen flyttats de senaste 2 säsongerna. Detta är av avsevärd vikt när smittspårning behöver genomföras.
- Om kravet på journalföring ändå ska omfatta biodlare måste det utformas på ett sätt som är förenligt med biodlingens speciella förhållanden. Ett bisamhälle är ingen fast enhet, ex kan ett bisamhälle delas i fyra nya under sommaren för att sedan slås ihop tillsammans med andra. Här måste i så fall Jordbruksverket tillsammans med näringen hitta funktionella lösningar och att det samtidigt finnas en acceptens hos biodlarna.
- Om krav på journalföring införs, får det bara innehålla basala uppgifter i syfte att kunna genomföra smittspårning.

Sanktioner och böter

SBR tillstyrker utredningen förslag att vissa förseelser kan hanteras genom sanktionsavgifter.

Nedanstående påpekanden bör beaktas:

- Straff eller sanktionsavgifter för bristande journalföring bör inte omfatta biodling.
- Nivån för uträkning av sanktionsavgift behöver för biodlare ta hänsyn till skillnaden mellan biodling och honungsförädling. Endast den del av ett företags omsättning som härrör från biodlingen bör utgöra grund för sanktionsavgiften.
- Sanktionsavgiftens nivå ska inte baseras på omsättning, möjligen på vinst för företaget.
- Sanktionsavgiften för privatpersoner, bör vid första tillfället den tas ut, halveras.

Skänninge 2021-02-25

Jonas Eriksson, förbundschef